

STOP ! SV - Školení pro pracovníky v prostředí noční zábavy

Jak rozpoznat, předcházet a reagovat na sexuální násilí

DOTAZNÍK

- Zvýšit povědomí o charakteru sexuálního násilí v prostředí noční zábavy a o jeho následcích a souvisejících rizikových faktorech
- Prosazovat nepřijatelnost jakékoliv formy sexuálního násilí
- Zvýšit povědomí o tom, jak identifikovat, předcházet a reagovat na sexuální násilí
- Rozvíjet schopnosti, jak bezpečně zasáhnout do situace z pozice přihlížejícího

Co během školení vzít v úvahu?

- Závažnost a citlivost tématu
 - Školené osoby mohou mít přímou nebo zprostředkovanou zkušenost se sexuální násilím
- Chovejte se k ostatním korektně
 - Neodsuzujte a nehodnoťte ostatní / mluvit by měla vždy jen jedna osoba
- Bud'te diskrétní
 - Je na vás, o co se s ostatními podělíte
- Informace a pomoc
 - obraťte se na školitele nebo odbornou pomoc

Co je to sexuální násilí?

Světová zdravotnická organizace definuje sexuální násilí jako:

“Jakékoliv sexuální jednání zahrnující pokusy o dosažení sexuálního styku, nežádoucí sexuální poznámky a návrhy, činy směřující k obchodování či jinak namířené proti sexualitě jedince, které využívají nátlak, nehledě na vztah k oběti, a to v jakémkoliv prostředí včetně domova a práce“

Definice sexuálního násilí v českém právu

- Není v českém právu přímo definováno, v odborné české literatuře většinou vnímáno jako trestné činy, při kterých pachatel svým jednáním zasahuje do **sexuální sféry oběti za použití fyzického násilí, pohrůžky fyzického násilí či pohrůžky jiné těžké újmy vůči ní, a to bez souhlasu oběti**
- Znásilnění (§ 185 trestního zákoníku)
 - Kdo do jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti
- Sexuální nátlak (§ 186 trestního zákoníku)
 - Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování nebo kdo k takovému chování přiměje jiného zneužívající jeho bezbrannosti

Sexuální násilí v prostředí noční zábavy

- Znásilnění nebo pokus o znásilnění, nevyžádaný sexuální kontakt (např. osahávání), nevyžádaná sexuální pozornost (bez kontaktu) nebo obtěžování, vynucená sexuální aktivita, sexuální aktivita s někým, kdo není schopen poskytnout svolení, sexuální vykořisťování
- Prostředí nočních klubů může být vysoce sexualizované
- Alkohol a jiné drogy snižují zábrany a zvyšují zranitelnost
- Způsoby, kterými se může sexuální násilí projevovat:
 - Využití příležitosti, vzájemné nepochopení, predátorství, společenské normy
- Sexuálního násilí se nejčastěji dopouštějí muži vůči ženám, ale také:
 - Obě pohlaví vůči ženám i mužům
 - Zaměstnanci mohou být obětí i agresorem

KANADA (Graham et al, 2014)

50 % mladých žen účastnících se noční zábavy zažilo v tomto prostředí nevyžádanou sexuální agresi

Velká Británie (Hughes et al, 2008)

9 % návštěvníků nočních klubů (18-35 let) uvedlo, že byli během posledních 12 měsíců sexuálně obtěžováni

USA/MEXIKO (Kelley-baker et al, 2008)

38 % mladých žen navštěvujících noční kluby zažilo během dané noci sexuální agresi mírného charakteru

1,5 % bylo obětí sexuální agrese vážného charakteru

BRAZÍLIE (Santos et al, 2015)

11 % žen (18 let a více) účastnících se noční zábavy bylo obětí nevyžádaného líbání a pokusu o pohlavní styk

INDIE (Go et al, 2010)

29 % návštěvníků vináren se během posledních 3 měsíců dopustilo sexuálního násilí

JAR (Watt et al, 2015)

5 % žen navštěvujících bary zažilo během posledních 4 měsíců vynucený sex na základě skrytého podání psychoaktivních látek do pití

AUSTRÁLIE (Taylor et al, 2004)

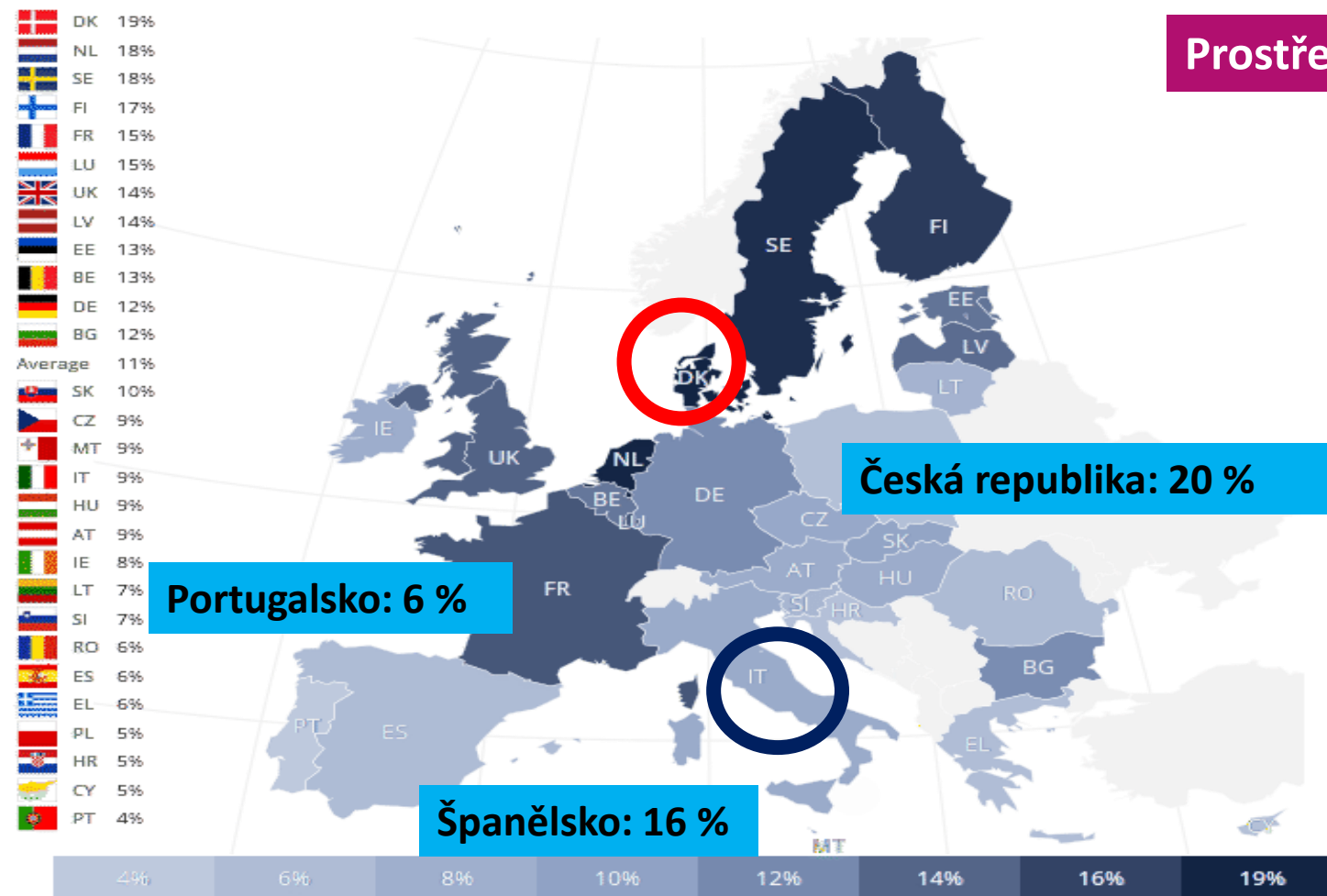
33 % dospělých, kterým byla skrytě podána psychoaktivní látka do pití, bylo sexuálně napadeno

CELOSVĚTOVĚ: Global Drugs Survey (Bellis et al, 2016)

15,3 % žen a 2,5% mužů bylo sexuálně obtěžováno nebo napadeno člověkem, který požil alkohol

Sexuální násilí v prostředí noční zábavy v Evropě

Místa s výskytem nejzávažnějších případů nepartnerského sexuálního násilí

Prostředí noční zábavy: ženy (18-29 let)

Dánsko: 18 %

Průměr: 13 %

Itálie: 1 %

Sexuální násilí v České republice v datech

Znásilnění a sexuální nátlak dle statistik Policie ČR (2013 – 2017)

Rok	Znásilnění		Sexuální nátlak	
	registrováno skutků	objasněno	registrováno skutků	objasněno
2013	589	410	35	23
2014	669	455	38	34
2015	598	425	68	58
2016	649	448	36	24
2017	598	418	66	42

Více: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Co je to svolení?

- **Svolení:** „Svobodně vyjádřený souhlas osoby, která je z právního a fyzického hlediska schopna jej poskytnout, a který jednoznačně vyjadřuje svolení k pohlavnímu styku či sexuálnímu kontaktu.“
- **Neschopnost poskytnout svolení:** „Svolení k pohlavnímu styku či sexuálnímu kontaktu nemůže být svobodně poskytnuto, a to z důvodu věku, nemoci, duševní a fyzické indispozice, spánku, ztráty vědomí, nebo intoxikace na základě dobrovolného či nedobrovolného užití alkoholu nebo drog.“
- **Neschopnost odmítnout:** „Dané osobě nebylo umožněno projevit nesouhlas, a to z důvodu použití nebo držení střelné nebo jiné zbraně, fyzického násilí, výhružek, zastrašování a nátlaku, případně zneužití společenského postavení.“

Consent, as simple as a cup of tea: <https://www.youtube.com/watch?v=oQbei5JGiT8>

Jedná se o svolení?

- **Příklad č. 1**

Adam popadne v kuchyni nůž, začne se smát a mávat s ním před Sárrou. Následně po ní požaduje orální sex. Sára si není jistá, zda si dělá legraci. Má ale strach a je v rozpacích, proto mu orální sex poskytne.

- **Příklad č. 2**

Marek a Anna jsou na party. Většinu času se líbají na pohovce a pijí alkohol. Anna začíná být opravdu hodně opilá a už obtížně reaguje. Oba ale v líbání a mazlení pokračují. Anna je stále opilejší a Marek se jí zeptá, zda nepůjdou do ložnice. Zdá se, že Anna mu příliš nerozumí, ale následuje Marka. V ložnici pokračují v líbání, než se Anna udělá špatně.

Mýty, nebo fakta?

1. Pokud je žena oblečena vyzývavě nebo s ostatními flirtuje, je pravděpodobné, že bude sexuálně napadena.
2. Sexuální násilí ve skutečnosti není příliš častým problémem.
3. Pokud oběť nekřičí nebo se neodporuje, nejedná se ve skutečnosti o sexuální násilí.
4. Jakmile někdo se sexem souhlasí, nemůže si to již rozmyslet. Nedá se totiž očekávat, že by protějšek chtěl přestat.

Násilí na ženách optikou české populace

	Co si myslí dotazovaní?
Ke kolika znásilněním dojde v ČR každý rok?	desítky až stovky
Jaký je podíl znásilnění nahlášených obětí policii?	20 – 50 %
Kdo nejčastěji násilí páchá?	osoba, kterou oběť nezná (55 % respondentů)
V jakých situacích je žena za znásilnění spoluzodpovědná?	65 % respondentů souhlasilo s níže uvedeným alespoň 1 x
- chová se koketně	45 % respondentů
- je opilá	43 % respondentů
- je vyzývavě oblečená	37 % respondentů
- neřekla jasně ne	37 % respondentů
- sama prochází opuštěným místem	35 % respondentů
- ví se, že měla mnoho partnerů	28 % respondentů

Zdroj: výzkum Amnesty International / FOCUS, srpen 2015

Násilí na ženách optikou české populace: *představy vs. realita*

	Co si myslí dotazovaní?	A jak to je doopravdy?
Ke kolika znásilněním dojde v ČR každý rok?	desítky až stovky	odhad mezi 7 500 až 20 000 skutků
Jaký je podíl znásilnění nahlášených obětí policii?	20 – 50 %	3 – 8 %
Kdo nejčastěji násilí páchá?	osoba, kterou oběť nezná (55 % respondentů)	jen ve 20 % případů oběť pachatele nezná
V jakých situacích je žena za znásilnění spoluzodpovědná?	65 % respondentů souhlasilo s níže uvedeným alespoň 1 x	NIKDY
- chová se koketně	45 % respondentů	xxx
- je opilá	43 % respondentů	xxx
- je vyzývavě oblečená	37 % respondentů	xxx
- neřekla jasně ne	37 % respondentů	xxx
- sama prochází opuštěným místem	35 % respondentů	xxx
- ví se, že měla mnoho partnerů	28 % respondentů	xxx

Faktory ovlivňující sexuální násilí

Příklady faktorů ovlivňujících sexuální násilí v prostředí noční zábavy

Osobnostní faktory	Pohlaví	Např. ženy jsou častěji obětí sexuálního násilí než muži; muži se jej dopouštějí častěji než ženy
	Věk	Např. oběti i agresori bývají obvykle mladšího věku
	Konzumace alkoholu	Např. alkohol negativně ovlivňuje schopnosti jedince; zvyšuje pravděpodobnost záměny přátelského a sexuálně motivovaného chování; opilé osoby jsou vnímány jako sexuálně dostupné
	Zkušenost se sexuálním násilím	Např. předchozí zkušenost se sex. násilím zvyšuje riziko stát se znovu obětí
Vztahové faktory	Skupinová dynamika	Např. předchozí zkušenost se sex. násilím v rámci skupiny zvyšuje riziko jednotlivého člena skupiny stát se obětí sexuálního násilí
Komunitní a společenské faktory	Postoje, očekávání a společenské normy	Společností přijatelné nebo očekávané chování může ve skutečnosti přispívat k sexuálnímu násilí (např. kultura machismu/výměnný sex)
	Noční podniky	Charakter podniku (přeplněný klub, tmavá zákoutí), slevové akce na alk. nápoje a benevolentní postoje mohou zvyšovat riziko sexuálního násilí

Faktory ovlivňující sexuální násilí (uvnitř podniku)

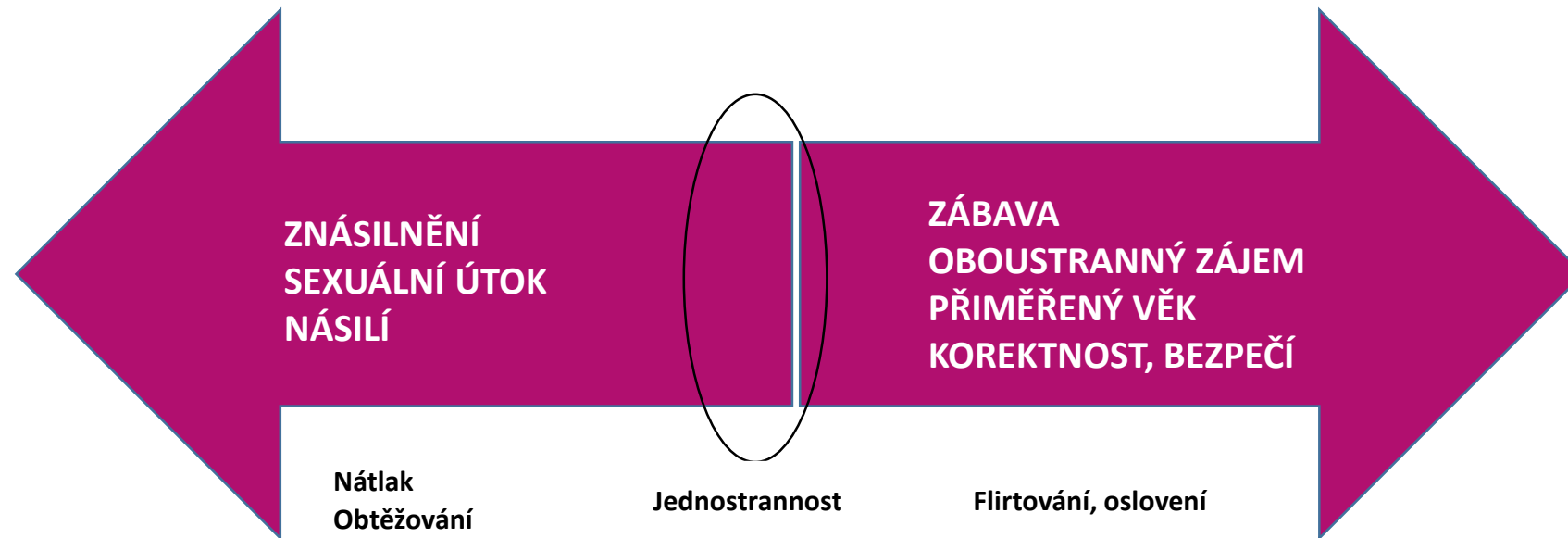
Příklady faktorů, které mohou (přímo nebo nepřímo) zvyšovat riziko sex. násilí v prostředí noční zábavy

	Chování personálu	Management podniku	Kontext prostředí	Užívání alkoholu a drog	Společenský kontext
Personál	Hrubý a nepříjemný / příliš přátelský	Špatně školený (odpovědné podávání alk. nápojů; konfliktní management) nebo nekoordinovaný personál	Nedostatečné dohlížení na určité části klubu nebo návštěvníky klubu	Personál užívá alkohol /drogy Personál podává alkohol nadměrně opilým návštěvníkům	Nadměrně sexualizovaný personál; hudba explicitně podmiňující sexuální / násilné chování
Návštěvníci	Nedostatek zábran vůči personálu / ostatním návštěvníkům klubu	Nedostatečná pravidla a interní předpisy Tolerance neadekvátního chování	Přeplněný klub / fronty (např. na toalety), davy lidí Zákazníci bez dozoru / osamocení zákazníci	Míra opilosti Projevy užívání drog	Tanec / sexuální kontakt při tanci Úroveň sexuální aktivity v podniku
Celková atmosféra	Neurvalost / benevolence, laxnost	Tolerance hrubého a násilnického chování	Temná / skrytá zákoutí Špína (odpadky, rozlité pití, prázdné sklenice a lahve)	Míra opilosti návštěvníků	Použití vysoce sexualizovaných reklamních, marketingových a jiných obrazových materiálů Promiskuita / sukničkářství

- Souvislost mezi konzumací alkoholu a sexuálním násilím v prostředí nočních podniků může být založena na těchto faktorech:
 - Alkohol přímo snižuje sebekontrolu a schopnost zpracovávat informace
 - Samotné očekávání týkající se účinků alkoholu může ovlivnit následné chování člověka
 - Alkohol a další drogy mohou být podávány s cílem napomoci sexuálnímu násilí (vědomě, nebo skrytě)

Na co si dát pozor?

Jak rozlišovat mezi agresí a flirtem

Who Are You?, Wellington, New Zealand

Klíčové subjekty a jejich role (1)

Proaktivní přístup managementu a zaměstnanců:

- Stav prostoru (interiér i společenský kontext klubu)
- Ujistěte se, že je personál seznámen s přístupem zodpovědného podávání alkoholických nápojů a že jej dodržuje
- Vyhýbejte se marketingovým strategiím, které podporují násilnické chování a nadměrnou konzumaci alkoholu
- Rozvíjejte spolupráci s dalšími subjekty – např. s policií, místními úřady, dopravními a zdravotními službami a místní komunitou

Klíčové subjekty a jejich role (2)

Jak mohou tyto skupiny pracovníku v prostředí noční zábavy pomoci rozeznat, předcházet a reagovat na sexuální násilí?

- Ostraha u vstupu
- Ochranka uvnitř klubu
- Obsluhující personál
- DJ, moderátoři a další účinkující

Kdo je to přihlížející?

Přihlížející je člověk, který je svědkem určité události, jako např. sexuálního násilí v prostředí nočních podniků

Pasivní přihlížející: člověk, který během události nezakročí

Aktivní přihlížející: člověk, který během události zakročí

- Aktivní přihlížející může události předejít nebo na ni reagovat

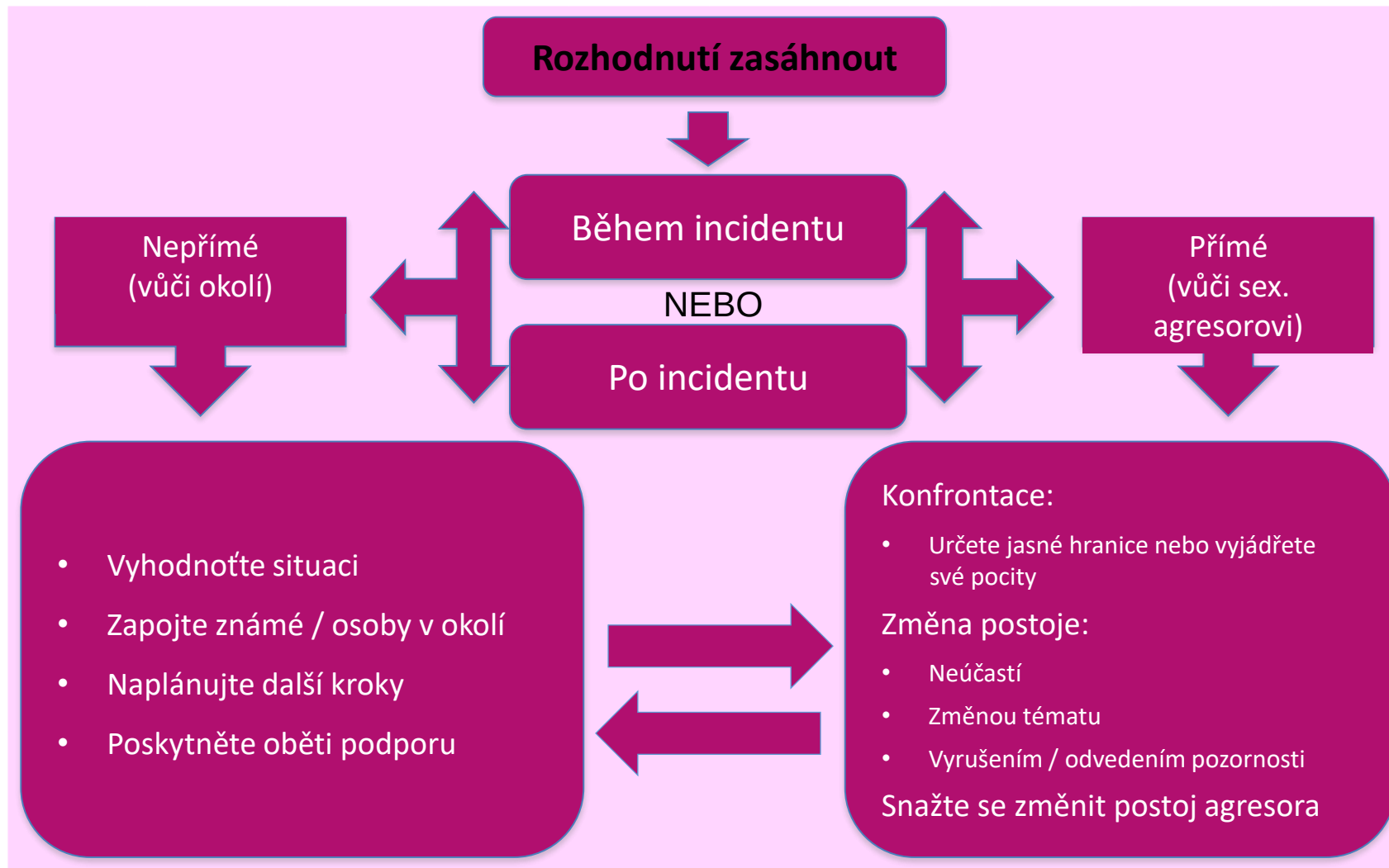
Who Are You?, Wellington, Nový Zéland

<https://www.youtube.com/watch?v=iUj2OHLAG3w>

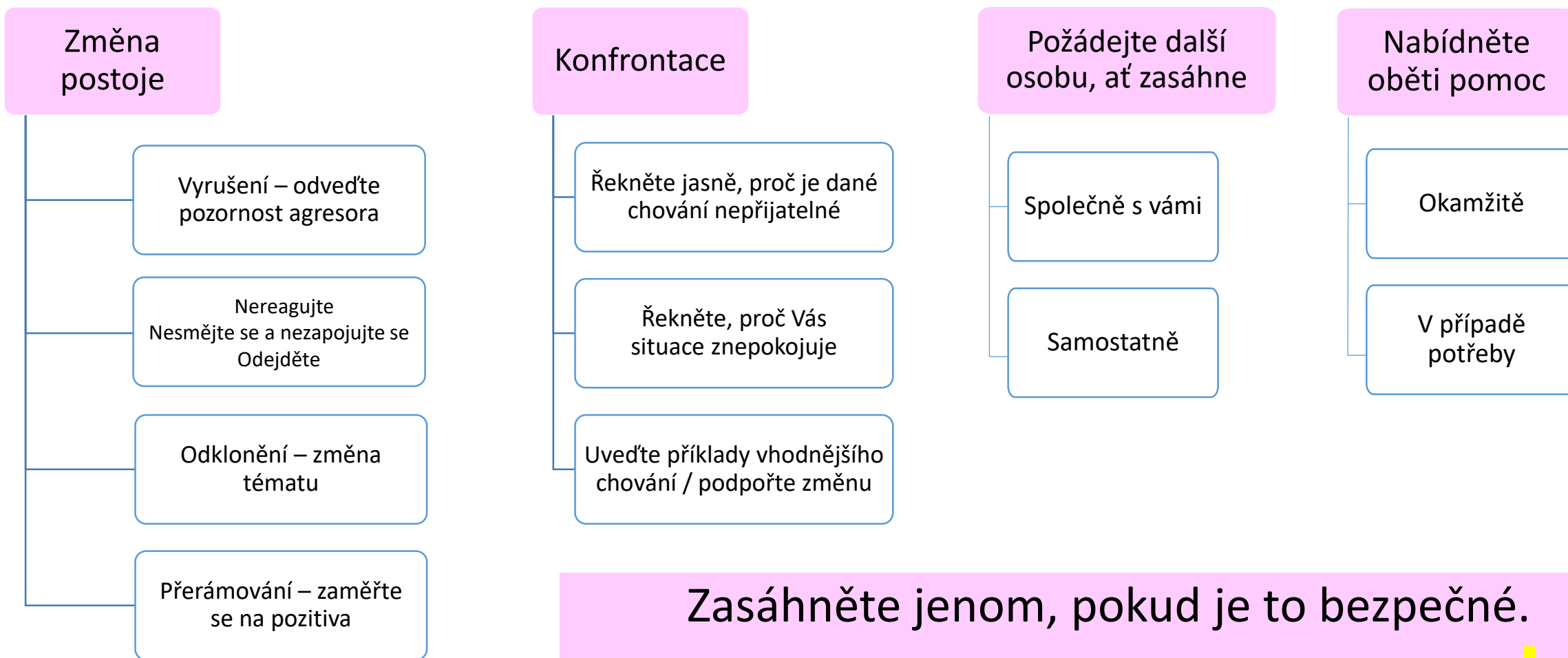
Co zvážit, než zasáhnete?

- **Měli byste si být vědomi problému**
- **Měli byste cítit zodpovědnost problému předejít, případně na něj zareagovat**
- **Měli byste být schopni přiměřené a bezpečné reakce**

Typy reakcí na sexuální násilí

Jak reagovat?

**Zasáhněte jenom, pokud je to bezpečné.
V opačném případě kontaktujte policii.**

Pomoc obětem sexuálního násilí

1. právo na poskytnutí odborné pomoci
 2. právo na informace
 3. právo na ochranu před hrozícím nebezpečím
 4. právo na ochranu soukromí
 5. právo na ochranu před druhotnou újmou
 6. právo na peněžitou pomoc
- **zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů) (ZOTČ) ve znění pozdějších změn**

Pomoc obětem sexuálního násilí v České republice

- **Základní informace**

<http://www.policie.cz/clanek/informace-pro-obeti-trestnych-cinu.aspx>

- **Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů**

<https://otc.justice.cz/verejne/seznam.jsf>

- **Bílý kruhu bezpečí**

257 317 110 nonstop linka
pracoviště po celé republice

<https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/>

- **proFem**

608 222 277

Praha, Příbram, Beroun, Benešov

<http://www.profem.cz/>

- **Persefona**

737 834 345 (9 – 17 hod., po-pá)

545 245 996

Brno

<http://www.persefona.cz/jake-poskytujeme-sluzby-sexualni-nasili>

- Sexuální násilí v prostředí noční zábavy se může projevovat mnoha různými způsoby
 - Jakékoliv jeho formy jsou nepřijatelné
 - Rozhodnutí souhlasit může být kdykoliv změněno
- Sexuální násilí v prostředí noční zábavy je ovlivněno řadou faktorů
- Pracovníci v prostředí noční zábavy mohou hrát klíčovou roli v tom, jak předcházet sexuálnímu násilí a jak na něj reagovat (role přihlížejícího)
- Každá událost je jiná – je třeba použít adekvátní přístup
 - Změna postoje
 - Konfrontace
 - Snaha získat podporu
 - Poskytnutí pomoci oběti

DOTAZNÍK

Project co-funded by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme (2014-2020) of the European Union.

This project has been produced with the financial support of the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme (2014-2020) of the European Union. The contents of this presentation are the sole responsibility of the STOP-SV partnership and can in no way be taken to reflect the views of the European Commission.